Torsdag den 15. september 2022

P9_TA(2022)0321

Menneskerettighedskrænkelser i Uganda og Tanzania i forbindelse med investeringerne i projekter med fossile brændstoffer

Europa-Parlamentets beslutning af 15. september 2022 om krænkelser af menneskerettighederne i Uganda og Tanzania i forbindelse med investeringer i fossile brændstofprojekter (2022/2826(RSP))

(2023/C 125/06)

Europa-Parlamentet,

— der henviser til sine tidligere beslutninger om Uganda og Tanzania,

— der henviser til EU's retningslinjer vedrørende menneskerettighedsforkæmpere og EU's retningslinjer vedrørende menneskerettighederne hvad angår ytringsfrihed online og offline,

— der henviser til verdenserklæringen om menneskerettigheder fra 1948, som Uganda har undertegnet, særlig artikel 9,

— der henviser til den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder af 16. december 1966, som blev ratificeret af Uganda den 21. juni 1995, og særlig artikel 9, som garanterer retten til frihed for vilkårlig anholdelse eller frihedsberøvelse,

— der henviser til erklæringen om individers, gruppers og samfundsorganers ret til og ansvar for at fremme og beskytte universelt anerkendte menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, også kendt som FN's erklæring om menneskerettighedsforkæmpere, der blev vedtaget den 9. december 1998,

— der henviser til Parisaftalen, der blev vedtaget på FN's 21. partskonference under FN's rammekonvention om klimaændringer i Paris den 12. december 2015 og undertegnet den 22. april 2016 af bl.a. alle EU-lande, Uganda og Tanzania,

— der henviser til den fælles Afrika-EU-strategi,

— der henviser til den resolution, der blev vedtaget af FN's Generalforsamling den 28. juli 2022, og som 161 lande tilsluttede sig, herunder alle EU's medlemsstater, og som erklærer adgangen til et rent og sundt miljø for en universel menneskerettighed;

— der henviser til forretningsordenens artikel 144, stk. 5, og artikel 132, stk. 4,

A. der henviser til, at udviklingsprojektet Lake Albert består af flere partnere med det franske multinationale olieselskab TotalEnergies (Total) som hovedinvestor sammen med China National Offshore Oil Corporation, Uganda National Oil Company og Tanzania Petroleum Development Corporation; der henviser til, at produktionen fra disse projekter vil blive leveret til havnen i Tanga i Tanzania via en grænseoverskridende rørledning, East African Crude Oil Pipeline (den østafrikanske olierørledning, EACOP); der henviser til, at opførelsen af EACOP blev iværksat den 1. februar 2022 og efter planen skal være færdig i 2025; der henviser til, at Total har indledt to store olieefterforskningsprojekter i Uganda, hvoraf det ene er Tilenga-projektet, som vil omfatte olieboringer i det beskyttede naturområde Murchison Falls;

B. der henviser til, at anlægs- og driftsfaserne forventes at forårsage yderligere alvorlige negative konsekvenser for lokalsamfund i de områder, der berøres af olieudvindingen og opførelsen af rørledningen, herunder bringe vandressourcerne i fare og gøre uoprettelig skade på eksistensgrundlaget for landbrugere, fiskere og ejere af turismevirksomheder, som er afhængige af regionens rige naturressourcer; der henviser til, at EACOP's offshoreanlæg ved Tanzanias kyst vil blive bygget i et område med høj risiko for tsunamier og bringer beskyttede havområder i fare; der henviser til, at disse risici blev bemærket af den nederlandske miljøvurderingskommission i dens rådgivende gennemgang af den genindsendte miljømæssige og sociale konsekvensanalyse af EACOP, idet kommissionen navnlig fremhævede, at den foreslåede teknik til krydsning af vand- og vådområder (åben rende) potentielt kan have betydelige negative virkninger, navnlig i vådområder;

C. der henviser til, at de risici og virkninger, der er forbundet med udviklingen af oliefelter og rørledningsinfrastruktur, allerede vurderes at være enorme og er blevet udførligt dokumenteret i adskillige lokalsamfundsbaserede konsekvensanalyser og uafhængige ekspertundersøgelser; der henviser til, at det forventes, at projektet vil bringe naturreservater og levesteder i fare; der henviser til, at mange østafrikanere og østafrikanske civilsamfundsorganisationer på trods af projektpartnernes meddelelse om dens økonomiske og beskæftigelsesmæssige fordele fortsat giver udtryk for stærk modstand mod opførelsen af rørledningen og tilknyttede projekter, idet de hævder, at dens indvirkning på lokalsamfundene og miljøet er for risikofyldte;

D. der henviser til, at størstedelen af den planlagte produktion fra dette store olieprojekt vil blive udvundet og solgt efter 2030; der henviser til, at udvinding af olie i Uganda vil medføre op til 34 mio. ton CO_2-emissioner om året; der henviser til, at Det Internationale Energiagentur (IEA) i en rapport fra 2021 advarede om, at en begrænsning af den globale opvarmning til 1,5 °C for at forhindre klimaændringernes mest ødelæggende virkninger ville kræve, at ny olie- og gasudvikling standses øjeblikkeligt; der henviser til, at flere miljø- og klimaeksperter har påpeget flere kritiske mangler i disse miljømæssige og sociale konsekvensanalyser, idet de anser det for uundgåeligt, at »der vil forekomme olieudslip fra EACOP i projektets levetid«;

E. der henviser til, at FN's fire særlige rapportører om situationen for menneskerettighedsforkæmpere i deres meddelelse af 24. januar 2022 gav udtryk for deres bekymring over anholdelsen, intimideringen og den retslige chikane af menneskerettighedsforkæmpere og ikkestatslige organisationer (NGO'er), der arbejder i olie- og gassektoren i Uganda; der henviser til, at det er blevet rapporteret, at forskellige menneskerettighedsforkæmpere, journalister og civilsamfundsaktører har været udsat for kriminalisering, intimidering og chikane, bl.a. Maxwell Atuhura, en miljørettighedsforkæmper og field officer i Buliisa for NGO'en Africa Institute for Energy Governance, som blev udsat for indbrud og vilkårlig anholdelse, Federica Marsi, en italiensk journalist, som blev anholdt vilkårligt den 25. maj 2021, Joss Kaheero Mugisa, formanden for NGO'en Oil and Gas Human Rights Defenders Association, som tilbragte 56 nætter i fængsel uden at være blevet dømt ved en domstol, Robert Birimuye, en repræsentant for folk, der er berørt af EACOP-projektet i Kyoteradistriktet, og som blev anholdt vilkårligt, Yisito Kayinga Muddu, koordinator for Community Transformation Foundation Network — COTFONE, hvis hus og kontor blev udsat for indbrud på samme dag, og Fred Mwesigwa, som vidnede i sagen mod TotalEnergies i Frankrig og efterfølgende blev truet med mord;

F. der henviser til, at der siden 2019 har kørt en retssag mod Total i Frankrig på grund af påstande om, at virksomheden ikke har indført en passende årvågenhedsplan, der dækker sundheds-, sikkerheds-, miljø- og menneskerettighedsrisici som krævet i fransk lovgivning om »pligten til årvågenhed« i forbindelse med Tilenga- og EACOP-projekterne og deres indvirkning på menneskerettighederne; der henviser til, at eftersom Totals appeller blev afvist af den franske kassationsdomstol i december 2021, skal sagen nu realitetsbehandles, og der afventes stadig dom;

G. der henviser til, at en mission fra EU-delegationen og Frankrigs, Belgiens, Danmarks, Norges og Nederlandenes ambassader den 9. november 2021 blev forhindret i at komme ind i oliefeltet;

H. der henviser til, at næsten 118 000 mennesker er berørt af disse olieprojekter: nogle har fået deres hjem ødelagt for at lette anlæggelsen af tilkørselsveje eller forarbejdningsanlægget, mens andre har fået alle eller en del af deres jordlodder beslaglagt og har mistet retten til dyrkningen heraf og dermed deres eksistensgrundlag uden forudgående betaling af en rimelig og passende kompensation; der henviser til, at den kompensation, der udbetales, ofte er alt for lav til, at de landbrugere, hvis jord er blevet eksproprieret, kan købe sammenlignelige jordlodder, som de kan dyrke; der henviser til, at denne lave kompensation derfor i alvorlig grad og på forhånd endegyldigt forringer deres indkomst og levevilkår, således at de fordrevne personer ikke længere kan generere tilstrækkelige indtægter til at brødføde deres familier, sende deres børn i skole eller få adgang til sundhedspleje; der henviser til, at oprindelige samfunds ret til frit, forudgående og informeret samtykke ikke respekteres i overensstemmelse med internationale standarder;

1. udtrykker sin alvorlige bekymring over krænkelserne af menneskerettighederne i Uganda og Tanzania i forbindelse med investeringer i projekter vedrørende fossile brændstoffer, herunder den uretmæssige fængsling af menneskerettighedsforkæmpere, den vilkårlige suspension af NGO'er, vilkårlige fængselsstraffe og udsættelsen af hundredvis af mennesker fra deres jord uden rimelig og passende kompensation; udtrykker sin bekymring over anholdelserne, intimideringen og den

retslige chikane mod menneskerettighedsforkæmpere og NGO'er, der arbejder i olie- og gassektoren i Uganda; anmoder myndighederne om at sikre, at menneskerettighedsforkæmpere, journalister og civilsamfundsgrupper frit kan udføre deres arbejde i udsatte samfund, og opfordrer til øjeblikkelig løsladelse af alle vilkårligt anholdte menneskerettighedsforkæmpere;

2. opfordrer Ugandas og Tanzanias regeringer til at iværksætte konkrete foranstaltninger for at sikre, at myndigheder, sikkerhedsstyrker og politikker respekterer og overholder menneskerettighedsstandarderne; insisterer navnlig på, at EU og andre internationale aktører opretholder og styrker deres integrerede og koordinerede tilgang til Uganda, hvilket omfatter fremme af god regeringsførelse, demokrati og menneskerettigheder og styrkelse af retssystemet og retsstatsprincippet, og opfordrer indtrængende EU og dets medlemsstater til at rejse disse spørgsmål via offentlige og diplomatiske kanaler; opfordrer indtrængende Ugandas regering til igen at godkende de 54 NGO'er, der er blevet vilkårligt lukket eller suspenderet, og til at give de mennesker, der er blevet fordrevet uden at modtage en rimelig og passende kompensation, adgang til deres jord;

3. minder om, at mere end 100 000 mennesker er i overhængende fare for at blive fordrevet som følge af EACOP-projektet uden passende garantier for rimelig kompensation; opfordrer indtrængende til, at de, der udsættes eller nægtes adgang til deres jord, modtager en umiddelbar, retfærdig og tilstrækkelig kompensation som fastsat i Ugandas forfatning og som lovet af virksomhederne; anmoder myndighederne om at tage yderligere skridt til i tilstrækkelig grad at kompensere mennesker for mistet ejendom og jord, beskytte lokalsamfundenes ret til sundhed, miljø, eksistensmuligheder og borgerlige frihedsrettigheder og yde erstatning til dem, der har været berørt af olieoperationer i de seneste årtier; opfordrer begge regeringer til at ajourføre de nationale love om erhvervelse, værdiansættelse og genbosættelse af jord for at sikre, at de er i overensstemmelse med regionale og internationale standarder, herunder retten til frit, forudgående og informeret samtykke;

4. gentager sin opfordring til Ugandas myndigheder om at tillade fri, meningsfuld og uhindret adgang til oliefeltet for civilsamfundsorganisationer, uafhængige journalister, internationale observatører og forskere;

5. gentager sin opfordring til et stærkt og ambitiøst direktiv om obligatorisk due diligence for virksomheder og et ambitiøst retligt bindende internationalt instrument til håndtering af forpligtelser vedrørende menneskerettigheder, miljø og klima som skitseret i Parlamentets beslutning af 10. marts 2021 med henstillinger til Kommissionen om virksomheders due diligence og virksomhedsansvar ([1]);

6. opfordrer EU og det internationale samfund til at lægge størst muligt pres på myndighederne i Uganda og Tanzania og på projektiværksætterne og -interessenterne for at beskytte miljøet og sætte en stopper for udvindingsaktiviteterne i beskyttede og følsomme økosystemer, bl.a. på bredden af Albertsøen, og forpligte sig til at anvende de bedste tilgængelige midler til at bevare kulturen, sundheden og fremtiden for de berørte lokalsamfund og til at undersøge alternativer i overensstemmelse med internationale klima- og biodiversitetsforpligtelser; opfordrer initiativtagerne til EACOP-projektet i Uganda og Tanzania til at løse alle tvister, der skulle have været løst forud for iværksættelsen af projektet, og til at tage hensyn til alle ovennævnte risici, som truer dette projekt; opfordrer indtrængende TotalEnergies til at udsætte iværksættelsen af projektet et år for at undersøge muligheden for en alternativ ruteføring for rørledningen, der i højere grad bevarer beskyttede og følsomme økosystemer og vandressourcerne i Uganda og Tanzania, begrænser sårbarheden af afvandingsområderne for Afrikas store søer, som er en vigtig ressource for regionen, og til at undersøge alternative projekter baseret på vedvarende energi med henblik på en bedre økonomisk udvikling;

7. udtrykker bekymring over Kinas og Ruslands voksende økonomiske indflydelse, navnlig i energisektoren; er i den forbindelse bekymret over Ugandas myndigheders interesse i at udvikle et atomkraftværk med russisk bistand; minder om, at den demokratiske verden indførte målrettede restriktive foranstaltninger over for russiske virksomheder og enheder, herunder inden for energisektoren, som reaktion på Ruslands aggression mod Ukraine;

([1]) EUT C 474 af 24.11.2021, s. 11.

8. pålægger sin formand at sende denne beslutning til Rådet, Kommissionen, næstformanden for Kommissionen/Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik, Den Europæiske Unions særlige repræsentant for menneskerettigheder, Republikken Ugandas præsident, Republikken Tanzanias præsident og formændene for Ugandas og Tanzanias parlamenter.